

Завод за информатику и статистику

Лица са инвалидитетом у Београду

Београд 2006.

Издавач: Завод за информатику и статистику
Београд, Тиршова 1
тел. 3620-138; факс 3620-238
<http://zis.bg.gov.yu>
E-mail: office@zis.bg.gov.yu

За издавача: Слободан Карановић, директор

Редакциони одбор: Мр Радмила Вићентијевић,
Данијела Чукић (Министарство рада, запошљавања и социјал-
не политике),
Момира Влајин (Национална служба за запошљавање)

Рецензент: Весна Матејић, заменик директора

Припрема за штампу: Александар Јовановић, Миланка Лазарова

Дизајн корица: Александар Јовановић

Превод: Емилија Вићентијевић

Штампа: Admiral Books, Нови Београд, Др Ивана Рибара 1156

Тираж: 400 примерака

**Приликом коришћења података из ове публикације
обавезно навести извор**

ПРЕДГОВОР

Публикација „Лица са инвалидитетом у Београду“ настала је као резултат посебног статистичког истраживања за 2006. годину, које је Завод за информатику и статистику обавио у периоду јануар–фебруар 2006. године. Уједно Публикација представља допринос Завода напору који град Београд улаже у унапређење положаја и квалитета живота лица са инвалидитетом.

Основни мотив за израду Публикације представљала је чињеница да за проблематику лица са инвалидитетом не постоје квалитетни и потпуни подаци, обједињени на једном месту и са истим степеном упоредивости.

Резултати напора да се уради ова Публикација су сублимирани подаци из ове области који представљају полазну основу да се проблем унапређења живота лица са инвалидитетом реализује на начин како је то учињено у земљама које су том питању раније приступиле.

Афирмација развоја инвалидске заштите у оквиру социјалне политике, уз уважавање лица са инвалидитетом како појединца, то јест личности са свим општим и специфичним потребама, Завод за информатику и статистику у овој Публикацији даје избором података кроз призму система:

- 1. Социјалне заштите**
- 2. Васпитања и образовања**
- 3. Запошљавања и радних односа**
- 4. Спорта и рекреације.**

Поред података које Завод за информатику и статистику обезбеђује кроз редовна статистичка истраживања у овој Публикацији садржани су и подаци Градског центра за социјални рад, инвалидских савеза и удружења града Београда, као и Националне службе за запошљавање, којима се уједно захваљујемо на сарадњи.

У Београду, 2006. године

Директор
Слободан Карановић

САДРЖАЈ

ПРЕДГОВОР ······	3
СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА И СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ ······	7
ВАСПИТАЊЕ И ОБРАЗОВАЊЕ ······	21
ЗАПОШЉАВАЊЕ И РАДНИ ОДНОСИ ······	28
СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА ······	31
ДОДАТАК ······	33

ЗНАЦИ

- = нема појаве

\emptyset = просек

... = не располаже се податком

0 = податак је мањи од 0,5 дате јединице мере

X = исправљен податак

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА И СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ

Социјална заштита – је организована друштвена делатност која има за циљ пружање помоћи грађанима и њиховим породицама када дођу у стање социјалне потребе.

Социјална сигурност – се обезбеђује грађанима који су неспособни за рад, а немају средстава за издржавање.

Установе социјалне заштите су:

- ◆ Центри за социјални рад,
- ◆ Установе за смештај корисника,
- ◆ Установе за дневни боравак и помоћ у кући,
- ◆ Заводи за социјалну заштиту.

Права која обезбеђује Република:

- ◆ Материјално обезбеђење,
- ◆ Право на додатак за помоћ и негу другог лица,
- ◆ Право на помоћ за оспособљавање за рад,
- ◆ Смештај у установу социјалне заштите,
- ◆ Смештај у другу породицу.

Права која обезбеђује општина, односно Град:

- ◆ Право на помоћ у кући,
- ◆ Дневни боравак,
- ◆ Опрема корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу,
- ◆ Једнократне помоћи,
- ◆ Право на услуге социјалног рада,
- ◆ Привремени смештај у прихватилиште и прихватну станицу.

Систем евиденције у социјалној заштити разликује три основне групе деце ометене у развоју:

1. Ментално заостала деца (са подгрупама: тешко, теже, умерено и лако ментално заостала),
2. Деца ометена у физичком развоју (са подгрупама: сензорна оштећења – слепа, слабовида, глува и наглува, деца са поремећајима у говору и гласу, моторичка оштећења – телесна оштећења),
3. Деца са комбинованим сметњама.

Заштита деце ометене у психофизичком развоју треба да задовољи њихове специфичне потребе које су условљене природом и степеном хендикепа. Доминантан облик социјалне заштите чини остваривање права на помоћ и негу другог лица, посебно смештај у установу у циљу адекватнијег збрињавања хендикепиране деце. Институција старатељства и смештај у установе за дневни боравак, такође представљају облик социјалне заштите.

Мере социјалне и породично-правне заштите чине:

- ◆ Помоћ у школовању,
- ◆ Помоћ у васпитању и образовању,
- ◆ Обезбеђење летовања и опоравка,
- ◆ Остварење одређених права,
- ◆ Давање мишљења и посредовање код других институција,
- ◆ Старатељство за посебан случај,
- ◆ Продужење родитељског права и лишавање родитељског права.

Према врсти оштећења структура одраслих хендикепираних лица је следећа:

- ◆ Лица са оштећеним видом и слухом,
- ◆ Лица ментално недовољно развијена,
 - Душевно оболела лица,
 - Теже физички оболела,
- ◆ Остала лица са инвалидитетом.

Специфичне потребе одраслих хендикепираних лица чини:

- ◆ Старатељска заштита,
- ◆ Институционално збрињавање,
- ◆ Ванинституционална заштита (помоћ у кући, дневни боравак, клубови, сервисне услуге итд.).

Мере социјалне и породично-правне заштите одраслих хендикепираних лица су:

- ◆ Помоћ у решавању стамбеног питања,
- ◆ Помоћ у запошљавању,
- ◆ Помоћ у остваривању одређених права,
- ◆ Интервенције и посредовање код других институција,
- ◆ Старатељство за посебан случај, исхрана у клубу,
- ◆ Мишљења и предлози другим институцијама.

На евиденцији Градског центра за социјални рад, уочава се повећање броја психофизички ометене деце укључене у систем социјалне заштите.

Најбројнију групу чине деца са оштећењем менталних функција (44,5%), а међу њима преко 60,0% чине случајеви са лакшим и умереним степеном менталне ретардације.

У категорији деце ометене у физичком развоју, 63,0% деце чине телесно инвалидна деца.

Заштита деце ометене у психофизичком развоју треба да омогући задовољење специфичних потреба које су условљене природом и степеном хендикепа. Доминантан облик социјалне заштите је остваривање права на помоћ и негу другог лица којом је обухваћено 58,8% инвалидне деце пријављене 2004. године Градском центру, што чини повећање од 6,0% у односу на претходну годину.

Смештај у установу је и даље један од главних облика заштите који орган старатељства спроводи у циљу адекватног збрињавања хендикепиране деце. У 2004. години, број деце на смештају повећан је за 4,8%, па је тиме институционалним збрињавањем обухваћено више од 25,0% штићеника са поремећајем природних функција (деца са тешким и тежим степеном хендикепа).

Највећи проблем у заштити хендикепиране деце чини готово непостојећа пракса збрињавања применом института породичног смештаја. У 2004. години само је осморо деце било на породичном смештају.

Институтом старатељства у 2004. години обухваћено је 8,0% хендикепиране деце, што је на нивоу претходних година. У 2004. години 12,0% деце користило је заштиту у оквиру дневног боравка у установи, што је такође на нивоу претходних година. Највећи проблем је смештај деце вишеструко ометене у развоју, као и деце са тежим степеном менталне ретардације.

Треба напоменути да већина деце живи у својим породицама и њима се баве родитељи. Мањи број се налази на евиденцији Центра за социјални рад по основу коришћења одређених права или услуга социјалне заштите и социјалног рада.

Неопходност формирања централног регистра са циљем утврђивања тачног броја инвалидних лица по врсти и степену инвалидитета, полу и региону намеће се као неминовност.

Осим инвалидне деце, на евиденцији Градског центра налазе се и одрасла хендикепирана лица.

У 2004. години за 18,4% је повећан број укључивања одраслих инвалидних лица у систем социјалне и породично-правне заштите.

Удео инвалидних лица у укупном броју одраслих корисника на евиденцији Градског центра износи 13,4%, што значи да је удео инвалидних лица у броју корисника социјалне заштите порастао у 2004. години за 1,8% у односу на претходну годину.

Структура инвалидних лица према врсти оштећења указује на смањење удела лица са поремећајем менталних функција са 72,6% на 65,0%, али и на повећање удела теже физички оболелих лица са 16,5% на 23,2%, а све то је утицало на повећање броја једнократних новчаних помоћи за 51,4%.

Старатељском заштитом обухваћено је 38,3% лица са поремећајем природних функција.

Институционалним збрињавањем у току 2004. године било је обухваћено око 25,0% одраслих инвалидних лица, а највише је заступљено код заштите душевно оболелих и ментално ретардираних особа (близу 30,0% евидентираних случајева са овом врстом хендикепа).

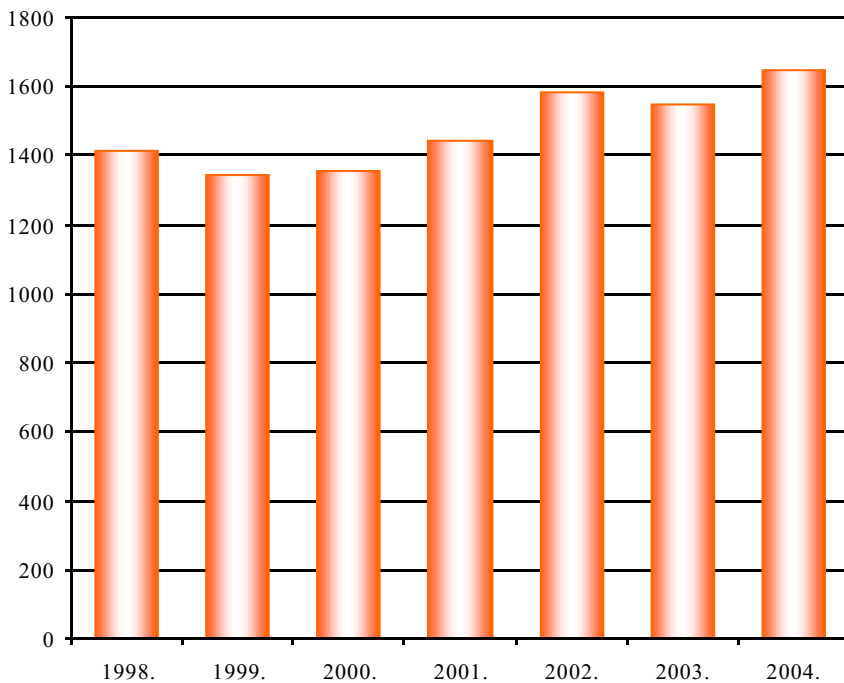
Велики проблем чини недовољно развијен систем ванинституционалне заштите као што је: помоћ у кући, дневни боравак, клубови, сервисне услуге, који се сматра алтернативним видом социјалног обезбеђења.

Као и код деце, тако и код одраслих хендикепираних лица неопходно је што пре успоставити евиденцију о њиховом броју, социјалним и другим обележјима, као и предуслов јединственог дефинисања и планирања различитих видова социјалне заштите.

Кретање броја психофизички ометене деце (подаци Градског центра за социјални рад)

Година	Број деце	Ланчани индекс
1998.	1417	0,0
1999.	1343	94,8
2000.	1356	101,0
2001.	1445	106,5
2002.	1581	109,4
2003.	1551	98,1
2004.	1648	106,3

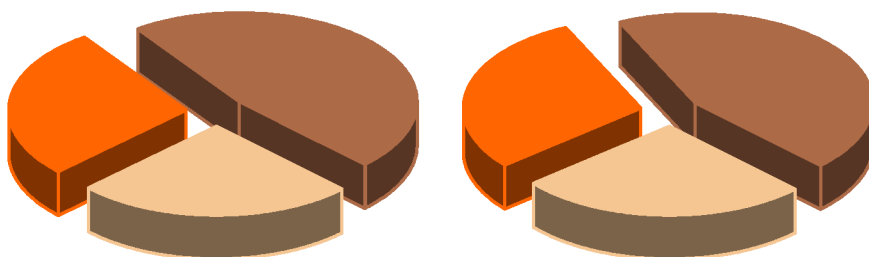
Кретање броја психофизички ометене деце (подаци Градског центра за социјални рад)

Деца и омладина ометена у психофизичком и физичком развоју (подаци Градског центра за социјални рад)

Врста оштећења	2003.		2004.		Индекс 2004/2003
	број	%	број	%	
УКУПНО	1551	100,0	1648	100,0	106,3
Менталне функције	734	47,3	733	44,5	99,9
Физичке функције	390	25,1	435	26,4	111,5
Психофизичке функције	427	27,5	480	29,1	112,4

Деца и омладина ометена у психофизичком и физичком развоју (подаци Градског центра за социјални рад)

■ Менталне функције
■ Физичке функције
■ Психофизичке функције

2003.

■ Менталне функције
■ Физичке функције
■ Психофизичке функције

2004.

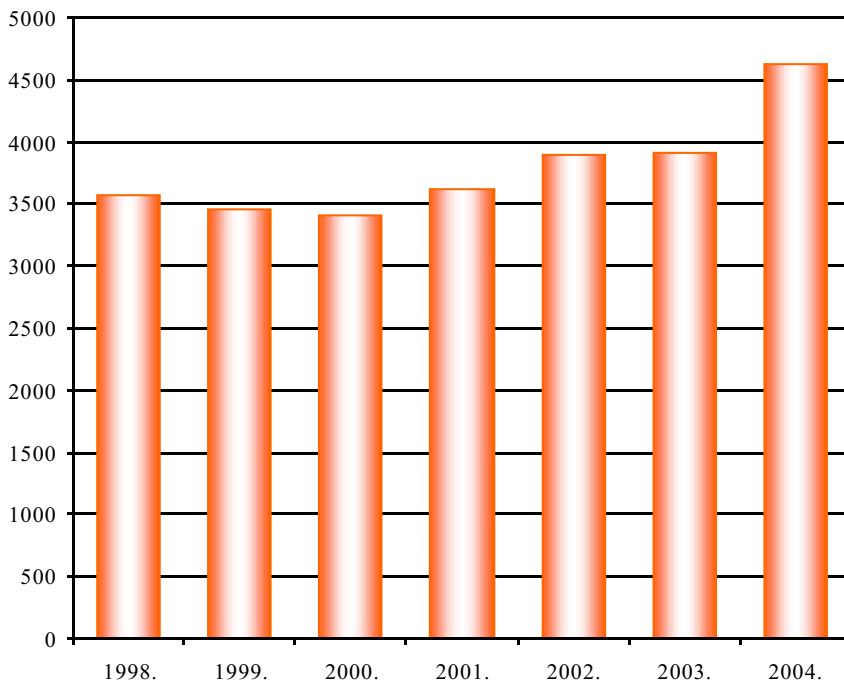
Деца са инвалидитетом, корисници облика социјалне и породично-правне заштите (подаци Градског центра за социјални рад)

Заштитица	Број корисника		Индекс 2004/2003.	% обухвата у 2004. години
	2003.	2004.		
Старатељство	122	130	106,6	7,9
Старатељство за посебан случај (чл. 281–286. ЗБПО)
Привремено старатељство (члан 132 ПЗ)
Материјално обезбеђење	19	15	78,9	0,9
Једнократна помоћ у новцу	272	294	108,1	17,8
Једнократна помоћ у натура	3	1	33,3	0,1
Смештај у установу	399	418	104,8	25,4
Смештај у породицу	8	8	100,0	0,5
Додатак за помоћ и негу	821	969	118,0	58,8
Дневни боравак	187	198	105,9	12,0
Рехабилитација	98	117	119,4	7,1

Кретање броја одраслих лица са инвалидитетом (подаци Градског центра за социјални рад)

<i>Година</i>	<i>Број корисника</i>	<i>Ланчани индекс</i>
1998.	3569	0,0
1999.	3464	97,1
2000.	3414	98,5
2001.	3625	106,2
2002.	3890	107,3
2003.	3912	100,6
2004.	4631	118,4

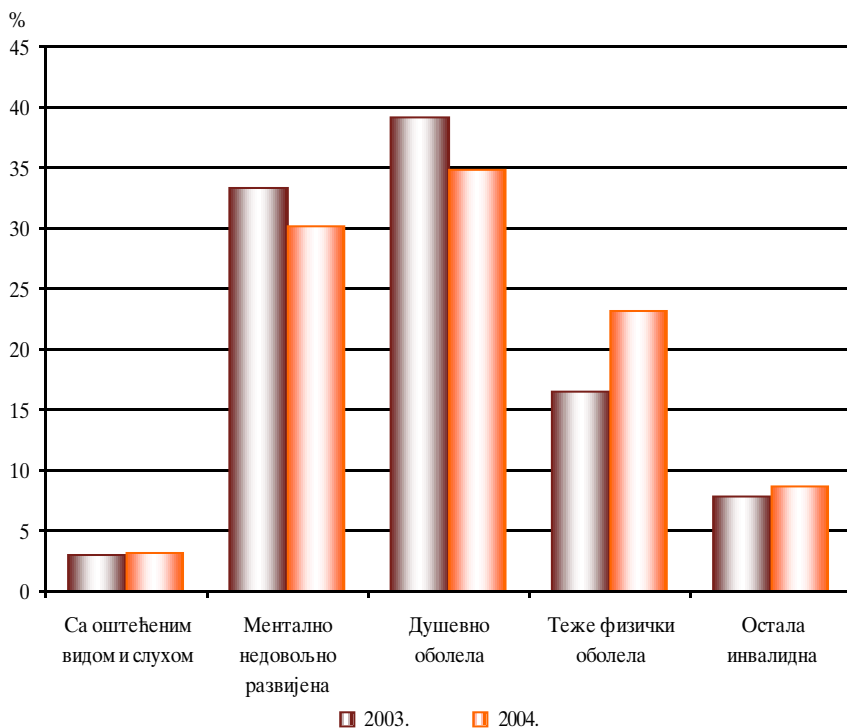
Кретање броја одраслих лица са инвалидитетом (подаци Градског центра за социјални рад)

Структура одраслих лица према врсти оштећења (подаци Градског центра за социјални рад)

Одрасла лица	2003.		2004.		Индекс 2004/2003
	број	%	број	%	
У К У П Н О	3912	100,0	4631	100,0	118,4
Са оштећеним видом и слухом	116	3,0	142	3,1	122,4
Ментално недовољно развијена	1308	33,4	1398	30,2	106,9
Душевно оболела	1535	39,2	1612	34,8	105,0
Теже физички оболела	646	16,5	1075	23,2	166,4
Остала инвалидна	307	7,8	404	8,7	131,6

Структура одраслих лица према врсти оштећења (подаци Градског центра за социјални рад)

Одрасла лица са инвалидитетом корисници облика социјалне и породично-правне заштите (подаци Градског центра за социјални рад)

Заштити	Број корисника		Индекс 2004/2003	% обухвата у 2004. години
	2003.	2004.		
Старатељство	1663	1774	106,7	38,3
Старатељство за посебан случај (чл. 281–286. ЗБПО)
Привремено старатељство (члан 132. ПЗ)
Додатак за помоћ и негу	805	946	117,5	20,4
Помоћ у кући	81	111	137,0	2,4
Смештај у установу
Смештај у другу породицу
Материјално обезбеђење	511	481	94,1	10,4
Једнократна помоћ у новцу	650	984	151,4	21,2
Једнократна помоћ у природи	26	4	15,4	0,1
Дневни боравак
Рехабилитација	7	15	214,3	0,3

Корисници права из пензијског и инвалидског осигурања стање 31.12.2005.

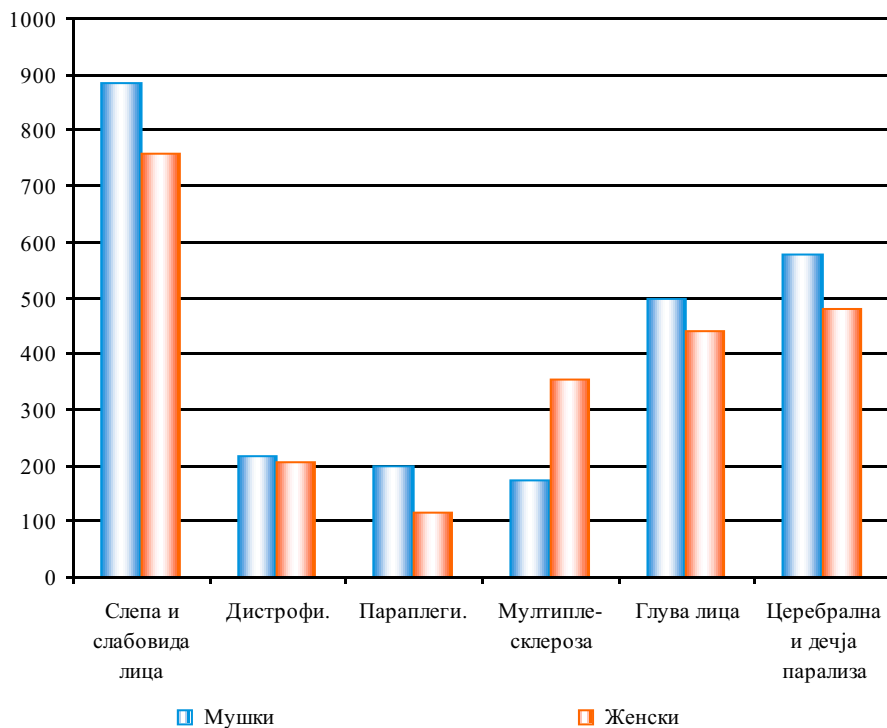
	Број корисника	%
Пензије	317805	100,0
Од тога инвалидске	83652	26,3
Накнада за телесно оштећење	32398	100,0
Због повреде на раду и професионалног обољења	878	2,7
Остале болести и повреде	31520	97,3
Додатак за помоћ и негу	12790	100,0
Накнаде по основу преостале радне способности	14522	100,0
Привремене накнаде преведене у инвалидске пензије (по чл. 223. и 225. ЗПИО)	3703	100,0

Лица са инвалидитетом по полу (чланови савеза)

стање 31.12.2005.

Врста инвалидитета	Укупно лица учлањено у савез	Мушки	Женски
Слепа и слабовида лица	1645	886	759
Дистрофичари	424	218	206
Параплегичари	316	200	116
Мултипле-склероза	524	172	352
Глува лица	939	498	441
Церебрална и дечја парализа	1059	578	481

Лица са инвалидитетом по полу (чланови савеза), 31.12.2005.

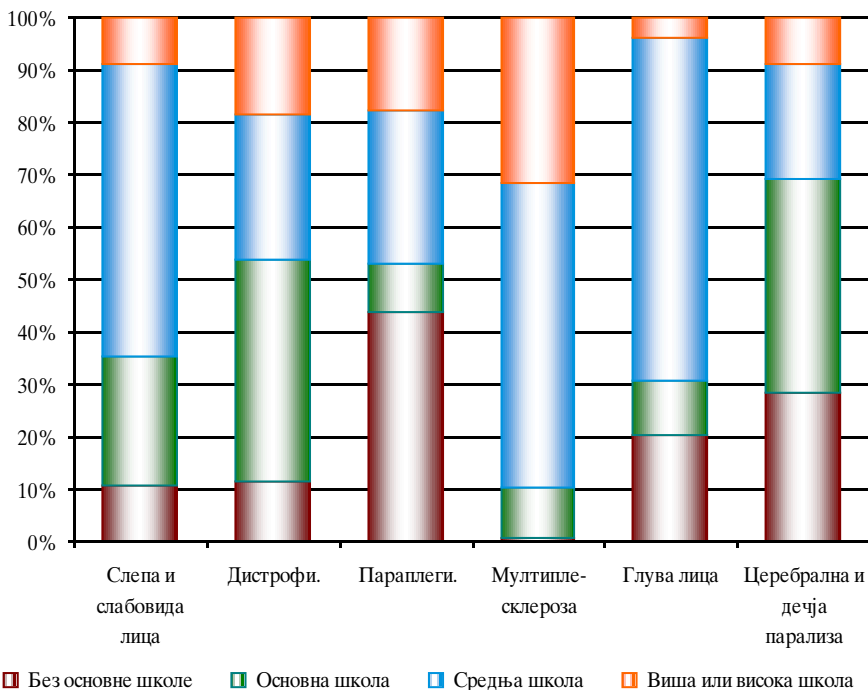
**Лица са инвалидитетом по полу и старости (чланови савеза)
стање 31.12.2005.**

Врста инвалидитета	Укупно инвалидних лица	Старосна структура					
		до 6 год.	7-15 год.	16-25 год.	26-45 год.	46-60 год.	преко 60 год.
Слепа и слабовида лица	1645	13	57	121	254	401	799
Мушко	886	6	29	63	139	235	414
Женско	759	7	28	58	115	166	385
Дистрофичари	424	2	20	49	143	127	83
Мушко	218	1	15	33	72	55	42
Женско	206	1	5	16	71	72	41
Параплегичари	316	-	14	28	75	115	84
Мушко	200	-	9	16	50	75	50
Женско	116	-	5	12	25	40	34
Мултипле-склероза	524	-	-	-	123	307	94
Мушко	172	-	-	-	48	88	36
Женско	352	-	-	-	75	219	58
Глува лица	939	-	-	76	366	261	236
Мушко	498	-	-	49	205	129	115
Женско	441	-	-	27	161	132	121
Церебрална и дечја парализа	1059	28	95	208	464	207	57
Мушко	578	21	58	114	252	103	30
Женско	481	7	37	94	212	104	27

**Лица са инвалидитетом према највишој завршеној школи
(чланови савеза) стање 31.12.2005.**

Врста инвалидитетa	Без основне школе	Завршена		
		основна школа	средња школа	виша или висока школа
Слепа и слабовида лица	162	365	830	133
Дистрофичари	37	138	189	60
Параплегичари	139	29	92	56
Мултипле-склероза	5	50	304	165
Глува лица	190	100	614	35
Церебрална и дечја парализа	287	416	219	91

**Образовна структура лица са инвалидитетом
(чланови савеза), 31.12.2005.**

**Лица са инвалидитетом према пензионерском статусу
(чланови савеза) стање 31.12.2005.**

<i>Врста инвалидитета</i>	<i>Старосни пензионер</i>	<i>Инвалидски пензионер</i>	<i>Породични пензионер</i>	<i>Инвалидна лица која нису пензионери</i>
Слепа и слабовида лица	249	664	117	615
Дистрофичари	5	159	8	252
Параплегичари	24	91	15	186
Мултипле- -склероза	...	305
Глува лица	181	100	40	618
Церебрална и дечја парализа	-	156	69	834

**Лица са инвалидитетом по статусу (чланови савеза)
стање 31.12.2005.**

<i>Врста инвалидитета</i>	<i>Војни инвалиди</i>	<i>Цивилни инвалиди рајта</i>	<i>Инвалиди рада</i>	<i>Инвалидна лица без инвалидског стајтуса</i>
Слепа и слабовида лица	34	42	626	943
Дистрофичари	4	-	159	89
Параплегичари	5	1	1	-
Мултипле- -склероза	2	-	-	-
Глува лица
Церебрална и дечја парализа	-	-	-	266

Лица са инвалидитетом правно су изједначена, односно пружена им је могућност да се у складу са својим способностима образују и школују кроз предшколско, основно школско, средњошколско и универзитетско образовање.

Системом образовања у мањим групама деце и омладине са сметњама у развоју методама васпитно-образовног рада прилагођеног одређеним групама у односу на специфичност њихове инвалидности, омогућило се остваривање права на образовање и васпитање лица без обзира на физичку и психичку конституцију.

Делатност у предшколском узрасту врше развојне групе у вртићима или предшколска одељења у посебним заводима.

Делатност у основном образовању и васпитању обавља основна школа, основна школа за образовање одраслих и основна школа за образовање ученика са сметњама у развоју.

Делатност у средњошколском образовању обавља средња школа: гимназија (општа и специјализована), стручна школа, уметничка школа, средња школа за ученике са сметњама у развоју и средња школа за образовање одраслих.

Делатност универзитетског образовања обављају универзитети, факултети, односно академије уметности.

Студенти са сметњама у развоју могу да остваре право на боравак у студенском дому.

Студент може остварити право на пратиоца који би с њим борвио у дому за време студија.

Од 284 редовних основних школа у Београду, 18 тј. 6,4% имају у свом саставу одељења за специјално основно образовање.

У задњих петнаест година није дошло до значајније промене у броју специјалних основних школа, специјалних одељења при редовним основним школама, односно укупном броју одељења у специјалним школама.

У односу на 1990/1991. школску годину, број ученика у школској 2005/2006. години смањен је за око 20,0%, односно од школске 2000/2001. налази се на скоро истом нивоу.

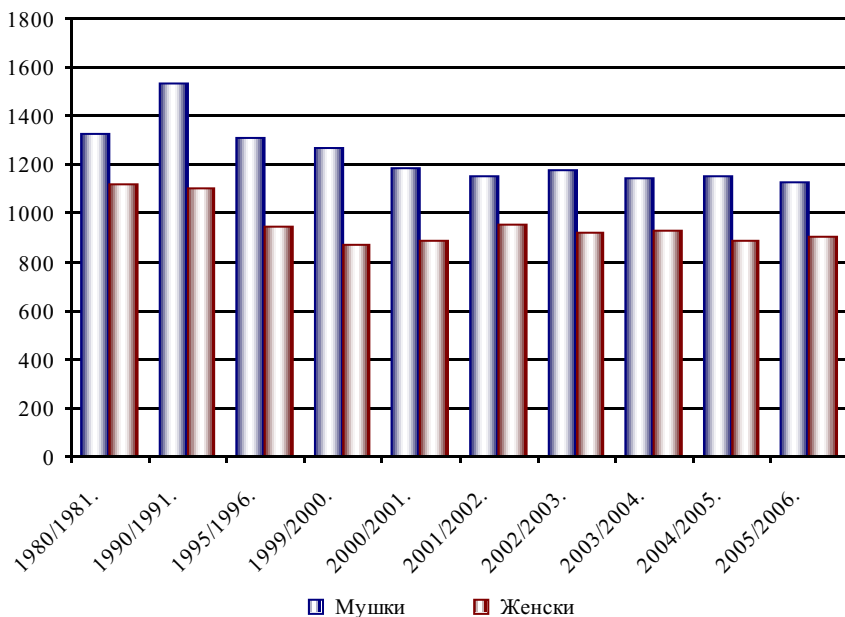
У специјалним основним школама има 290 одељења са просечно 6 ученика по одељењу, док је у специјалним одељењима при редовним основним школама око 8 ученика по једном одељењу.

Од 92 редовне средње школе, у 2 или 2,2% налазе се специјална одељења средњег образовања. У задњих петнаест година дошло је до повећања броја одељења у специјалним средњим школама за 15,5%, док је број ученика остао скоро непромењен. Највећи број ученика у специјалним средњим школама похађа наставу за подручје рада личне услуге, потом машинство и обрада метала, хемија, неметали и графичарство, здравство и социјална заштита, трговина, угоститељство и туризам.

Ученици специјалних основних школа – почетак школске године

	Школе ¹	Одељења	Ученици		
			укупно	мушки	женски
1980/1981.	20 (27)	333	2444	1327	1117
1990/1991.	14 (30)	316	2638	1536	1102
1995/1996.	13 (27)	316	2255	1308	947
1999/2000.	14 (25)	324	2139	1266	873
2000/2001.	15 (18)	330	2070	1184	886
2001/2002.	15 (18)	335	2102	1149	953
2002/2003.	15 (18)	334	2099	1175	924
2003/2004.	15 (18)	332	2071	1142	929
2004/2005.	15 (18)	333	2044	1157	887
2005/2006.	15 (18)	331	2029	1127	902

Ученици специјалних основних школа – почетак школске године

¹ У заградама је дат број редовних основних школа које имају специјална одељења.

Специјалне основне школе

почетак школске 2005/2006. године

	Одеље- ња	Ученици		Година рођења									
		свежа	ученице	1999.	1998.	1997.	1996.	1995.	1994.	1993.	1992.	1991.	1990.
У К У П Н О	290	1719	768	3	62	110	161	163	247	247	240	222	264
Миодраг Матић ◆ церебрална парализа ◆ вишеструко ометени у развоју	10	40	15	1	2	3	4	1	2	7	7	7	6
Вожд ◆ са поремећајем у понашању	6	38	9	1	-	-	-	3	2	3	5	3	21
Душан Дугалић ◆ ментално ометена	17	98	33	-	-	9	2	17	11	10	9	13	27
Бошко Буха ◆ ментално ометена	26	144	64	-	1	8	10	15	17	23	19	24	27
Вељко Рамадановић ◆ слепи и слабовиди ◆ ментално ометена	9	69	27	-	8	3	4	9	9	9	8	15	4
Сава Јовановић Сирогојно ◆ ментално ометена	31	210	98	1	3	4	14	20	28	24	46	33	37
Радиој Поповић ◆ глуви и наглуви	11	59	29	-	5	3	4	5	13	14	7	7	1
Љубомир Аћимовић ◆ лако ментално ометена	19	125	59	-	-	3	9	7	16	18	22	22	28

Специјалне основне школе (наставак)

почетак школске 2005/2006. године

	Одељења	Ученици		Година рођења									
		свежа	ученице	1999.	1998.	1997.	1996.	1995.	1994.	1993.	1992.	1991.	1990.
Нови Београд ♦ ометена у развоју	21	117	54	-	3	5	8	10	11	13	19	21	27
Антон Скала ♦ ментално и вишеструко ометена	11	81	36	-	-	10	10	11	1	14	16	7	12
Свефан Дечански ♦ глува и наглува	15	84	32	-	4	5	13	9	16	9	7	10	11
Драган Херцог ♦ телесни инвалиди ♦ вишеструко ометени ♦ ментално ретардирани ♦ церебрална парализа	61	279	138	-	24	35	44	23	73	45	32	-	3
Драган Ковачевић ♦ слабовиди	17	117	55	-	9	11	12	6	21	23	12	20	3
Миливоје Павловић ♦ ментално ометена	20	155	77	-	2	5	19	16	19	21	11	25	37
Свети Сава основна и средња ♦ ментално ометена	11	73	26	-	-	3	6	8	6	9	15	15	11

**Специјална одељења редовних основних школа
почетак школске 2005/2006. године**

	Одеље- ња	Ученици		Година рођења									
		свежа	ученице	1999.	1998.	1997.	1996.	1995.	1994.	1993.	1992.	1991.	1990.
УКУПНО	41	310	134	-	1	16	21	26	32	65	56	44	49
Доситеј Обрадовић ♦ ментално ометена	2	23	8	-	-	-	-	3	3	2	4	5	6
Змај Јова Јовановић ♦ ментално ометена	1	11	4	-	-	-	-	1	5	2	3	-	-
Вук Караџић ♦ лако ментално ометена	1	10	6	-	-	1	1	2	1	1	3	1	-
Јајинци ♦ ментално ометена	1	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	3
Бранислав Нушић ♦ ометена у развоју	3	23	13	-	-	2	3	3	4	4	2	2	3
Војвода Степа ♦ ментална ретардација	1	7	3	-	-	-	-	1	-	5	-	1	-
Стеван Дукић ♦ лако ментално ометена	2	10	1	-	-	-	-	1	-	2	2	2	3
Зага Маливук ♦ лако ментално ометена	3	32	17	-	-	3	3	2	2	6	6	6	4
Иван Милутиновић ♦ лако ментално ометена	2	7	3	-	-	1	-	-	-	3	-	1	2
Филип Вишњић ♦ лако ментално ометена	2	20	12	-	-	1	-	3	3	2	5	1	5

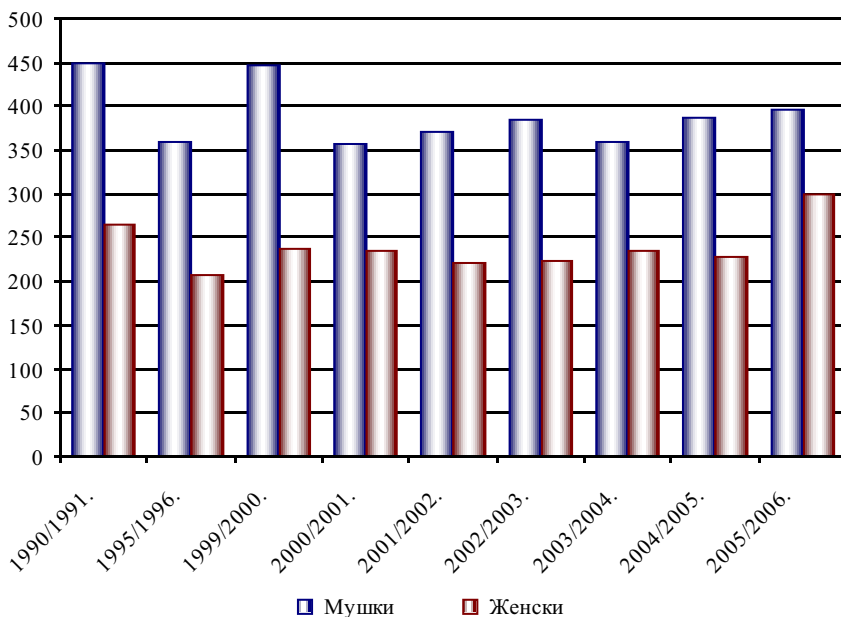
Специјална одељења редовних основних школа (наставак)
почетак школске 2005/2006. године

	Одељења	Ученици		Година рођења									
		свежа	ученице	1999.	1998.	1997.	1996.	1995.	1994.	1993.	1992.	1991.	1990.
Васа Пелагић ♦ ментално ометена	5	34	22	-	-	1	3	1	2	8	7	7	5
Стеван Сремац ♦ лако ментално ометена	2	10	3	-	-	-	-	-	1	1	3	1	4
Др Арчибалд Рајс ♦ лако ментално ометена	1	6	2	-	-	-	-	-	-	1	2	2	1
Раде Драинац ♦ лако ментално ометена	2	16	7	-	-	2	1	1	3	1	4	4	-
Дуле Караклајић ♦ ментално ометена	6	49	16	-	1	4	7	6	1	14	8	3	5
Момчило Живојиновић ♦ ментално ометена ♦ вишеструко ментално ометена	4	24	4	-	-	1	3	2	2	8	2	2	4
Свети Сава ♦ лако ментално ометена	1	8	4	-	-	-	-	-	4	2	1	-	1
Јелица Миловановић ♦ ментално ометена	2	16	9	-	-	-	-	-	1	2	4	6	3

Ученици специјалних средњих школа – почетак школске године

	Школе ²	Одељења	Ученици		
			укупно	мушки	женски
1990/1991.	4 (2)	73	715	450	265
1995/1996.	4 (2)	70	566	359	207
1999/2000.	5 (2)	78	685	448	237
2000/2001.	5 (2)	79	594	358	236
2001/2002.	5 (2)	84	592	370	222
2002/2003.	5 (2)	90	607	384	223
2003/2004.	5 (2)	89	595	359	236
2004/2005.	5 (2)	90	615	387	228
2005/2006.	5 (2)	98	696	397	299

Ученици специјалних средњих школа – почетак школске године

² У заградама је дат број редовних средњих школа које имају специјална одељења.

ЗАПОШЉАВАЊЕ И РАДНИ ОДНОСИ

Право на рад је право које омогућава сваком појединцу да унапређује своје способности и развије се у креативну особу.

Радно оспособљавање и запошљавање инвалида обухвата:

- ◆ Децу и омладину ометену у развоју која не могу да стекну образовање и васпитање по плановима и програмима образовања и васпитања за ученике ометене у развоју,
- ◆ Децу и омладину ометену у развоју која стичу образовање и васпитање по плановима и програмима образовања и васпитања за ученике ометене у развоју,
- ◆ Инвалиде рада по прописима о пензијском и инвалидском осигурању који не могу да се преквалификују или доквалификују, односно запосле под општим условима,
- ◆ Инвалиде с преосталом радном способношћу који не могу да се образују, односно запосле под општим условима.

У београдској филијали Националне службе запошљавања има пријављено 6403 лица са инвалидитетом, од чега је 66,9% већ било у ранијем радном односу, а 33,1% лица први пут тражи запослење.

Од укупно пријављених инвалидних лица, свега 398 или 6,2% чине чланови Савеза.

Однос мушкараца и жена иде у корист мушкараца, тј. од укупног броја пријављених инвалидних лица Националној служби запошљавања, 61,0% чине мушкарци, а 39,0% жене.

Највише пријављених лица је из категорије инвалида рада и то је 69,7%, ратни војни инвалиди 14,4%, и цивилне жртве рата 11,7%.

Међу члановима Савеза, највише је пријављено из Савеза мултипле-скле-розе 23,4%, церебралне и дечје парализе 20,1%, и Савеза глувих и наглувих лица 19,6%.

Однос пријављених мушкараца и жена чланова савеза Националној служби запошљавања иде у корист жена, којих је 55,8% у односу на 44,2% мушких чланова савеза.

Квалификациона структура пријављених инвалидних лица Националној служби запошљавања иде у корист квалификованих радника којих је 32,3% и лица са средњом школском спремом 18,1%, док је неквалификоване радне снаге 29,6% где су најчешће лица са незавршеном, односно завршеном основном школом. Међу квалификованим радницима 65,0% чине мушкарци. Код средње стручне спреме 53,4% чине мушкарци, док је код високе школске спреме 53,9%, односно код полуквалификоване радне снаге 55,7% жена инвалида.

Незапослена лица са инвалидитетом пријављена Националној служби запошљавања **стање 31.12.2005.**

	<i>Свежа</i>	<i>Мушки</i>	<i>Женски</i>
У К У П Н О	6403	3909	2494
Ратни војни инвалиди	921	896	25
Војни мирнодопски инвалиди	52	51	1
Инвалиди рада	4461	2504	1957
Цивилне жртве рата	751	378	373
Остали категорисани и некатегорисани инвалиди	47	30	17
Непознато	171	50	121

Незапослена лица са инвалидитетом пријављена Националној служби запошљавања (чланови савеза) **стање 31.12.2005.**

	<i>Укупно</i>	<i>Мушки</i>	<i>Женски</i>
Слепа и слабовида лица	72	40	32
Дистрофичари	35	22	13
Параплегичари	40	21	19
Мултипле-склероза	93	26	67
Глува лица	78	34	44
Церебрална и дечја парализа	80	33	47

**Незапослена лица са инвалидитетом пријављена Националној
служби запошљавања према степену стручне спреме
стање 31.12.2005.**

	<i>Свежа</i>	<i>Мушки</i>	<i>Женски</i>
У К У П Н О	6403	3909	2494
Неквалификовани	1897	1127	770
Полуквалификовани	562	249	313
Квалификовани	2071	1347	724
Средња стручна спрема	1162	620	542
Висококвалификовани	196	176	20
Виша школска спрема	134	71	63
Висока школска спрема	115	53	62
Непознато	266	266	-

СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА

Лица са инвалидитетом у Београду своје спортско-рекреативне активности обављају кроз разне такмичарске сусрете:

- ◆ 9 градских првенстава (у атлетици, пливању, стрељаштву, стоном тенису, куглању, риболову на пловак, риболову на дну, шаху, гол-балу),
- ◆ 9 републичких првенстава (турнири стрелаца у Оџацима, Новом Саду, Параћину, Шапцу, Јагодини итд.),
- ◆ 15 масовних акција (Београдски маратон, Турнир у шаху, Дан изазова, Такмичење жена инвалида поводом 8. марта итд.),
- ◆ Такмичења која се спроводе за ратне војне инвалиде.

У домену рекреативног бављења спортом, лица са инвалидитетом у Београду имају обезбеђене бесплатне термине у Спортском центру Бањица током целе године за аеробик, пливање, фитнес, теретану.

Гледано по годинама, уочава се сталан тренд раста броја учесника у спортским и рекреативним активностима.

У 2005. години најуспешнији слабовиди репрезентативац у атлетици био је Милош Грлица, освајач бронзане медаље на Параолимпијским играма у Атини.

**Лица са инвалидитетом учесници спортских активности
(чланови савеза)**

	2004.	2005.
УКУПНО	4212	4969
Мушко	2432	2875
Женско	1780	2094
0–6 година	-	-
Мушко	-	-
Женско	-	-
7–15 година	252	314
Мушко	175	187
Женско	77	127
16–25 година	1648	1787
Мушко	893	962
Женско	755	825
26–45 година	904	1181
Мушко	538	747
Женско	366	434
46–60 година	735	945
Мушко	426	554
Женско	309	391
60 и више година	673	742
Мушко	400	425
Женско	273	317

ДОДАТАК

У пореско-правном систему, лица са инвалидитетом подлежу ослобађању од плаћања разних пореских и царинских оптерећења.

Порез на промет производа, односно услуга инвалидно лице не плаћа на:

- ◆ Лекове који су наведени у листи лекова који се прописују и издају на терет средстава за здравствено осигурање,
- ◆ Материјал за дијализу,
- ◆ Крв и крвне продукте,
- ◆ Ортотичка и протетичка средства,
- ◆ Медицинска средства – производи који се хируршки уграђују у организам.

Порез на услуге не плаћају лица са инвалидитетом из области: здравства, науке, културе, образовања, социјалне заштите и спорта.

Законом о порезу на имовину, ималац права на непокретности не плаћа порез на имовину која се користи за просветне, културне, научне, социјалне, здравствене, хуманитарне или спортске сврхе.

Према Царинском закону особе са инвалидитетом могу остварити право на ослобађање плаћања увозних дажбина за:

- ◆ Ортопедска и друга помагала која служе као замена телесних органа који недостају, односно оштећених телесних органа и на резервне делове и потрошни материјал за коришћење тих помагала, осим на путничке аутомобиле, које унесу или приме из иностранства за личну употребу,
- ◆ Инвалиди друге и треће категорије инвалидности, као и лица чији степен инвалидитета одговара инвалидитету прве и друге категорије, који се после спроведене професионалне рехабилитације оспособе за одређену делатност – на опрему за вршење те делатности која се не производи на територији Србије,
- ◆ Организације лица са посебним потребама (глуви и наглуви, слепи и слабовиди, дистрофичари, параплегичари, оболели од неуро-мишићних болести и др.), односно чланови тих организација – на специфичну опрему, уређаје и инструменте и на њихове резервне делове и на потрошни материјал за коришћење те опреме који се не производе на територији Србије,
- ◆ Грађани на специфичну опрему, уређаје и инструменте за здравство и на резервне делове и потрошни материјал за коришћење те опреме, за личну употребу, који се не производе на територији Србије.

Ослобођени су од плаћања увозних дажбина и:

- ◆ Организације Црвеног крста – на робу коју увезу из иностранства, која се не производи у Србији, а која служи за извршавање њихових хуманитарних задатака,
- ◆ Предузеће за професионално оспособљавање и запошљавање инвалида – на опрему и резервне делове који се не производе у земљи, а користе се за професионално оспособљавање и радно ангажовање инвалида.

Инвалидске организације Београда

<i>Ивалидска организација</i>	<i>Адреса</i>	<i>Телефон</i>
Удружење дистрофичара Београда	Светозара Марковића 40а	3245-575 3247-620
Удружење параплегичара Београда	Шекспирова бб	2666-433 2660-172
Удружење мултипле-склерозе Београда	Јурија Гагарина 81	2160-498
Удружење слепих и слабовидих Београда	Јеврејска 24	2637-006 2628-471
Градска организација глувих Београда	Светог Саве 16-18	2437-338
Савез инвалида рада Београда	Светог Саве 16-18	453-661
Савез друштава за помоћ МНРО Београда	Шекспирова бб	2662-328
Савез за церебралну и дечју парализу Брограда	Панчићева 16	2184-533
Савез за спорт и рекреацију инвалида Београда	Савски трг 9	2684-157 2658-663

Установе социјалне заштите

<i>Установа</i>	<i>Адреса</i>	<i>Телефон</i>
Дом за децу са оштећеним слухом	Светозара Марковића 85а	2682-278
Дневни боравак за децу са аутизмом	Диљска 12	783-230
Дневни боравак за омладину са аутизмом	Корнелија Станковића 13	2435-115
Дневни боравак за децу и омладину са менталном ретардацијом	Обреновац, Војводе Мишића 132	8720-398
Дневни боравак за децу и омладину са менталном ретардацијом	Земун, Светосавска 22	3076-922
Стационар за децу и омладину са аутизмом	Аутопут бб	2605-274
Центар за заштиту одојчади, деце и омладине	Звечанска 7	2648-622
Завод за васпитање деце и омладине	Булевар Ослобођења 219	2492-301
Дом за децу и омладину ометену у менталном развоју	Сремчица, 9. нова 2	8013-093
Установа „Прихватилиште за одрасла и стара лица”	Кумодрашка 226а	2462-778

